

Märkuste tabel

	Märkus	Märkusega arvestamine
	Siseministeerium Mitteametlikud märkused	
I.	Sisulised märkused	
1.	<p>Ei toeta eelnõu § 1 punkti 2, millega muudetakse RelvS § 83-5 selliselt, et ettevõtjas saab olulise osaluse omandada (jne) igaüks, kelle suhtes /.../ kes ei ole sellise välisriigi kodanik, mille suhtes on <u>ÜRO Julgeolekunõukogu või EL Nõukogu kehtestanud sanktsioonid.</u></p> <p>Põhjused:</p> <p>a) sanktsioone on sisuliselt erinevaid. Sanktsiooniks võib olla ka luksuskaupade ekspordi või sealiha või puidu impordi keeld. Kuidas on see seotud relvade ja laiemalt riigi julgeolekuga? Tulevikule mõeldes - kui sõda saab läbi ja sanktsioonid tunnistatakse kehtetuks, siis Venemaa kodanikud oleks kaitsetööstuses teretulnud? Seletuskirja lk 3 esitatud link ÜRO ja ELi sanktsioonidele näitab, et ka nt Ukraina suhtes on EU sanktsioone kehtestanud. Seega selline lai sõnastus, kus viidatakse lihtsalt ÜRO ja ELi sanktsioonidele, ei täida oma eesmärki;</p> <p>b) Arvestades praegust julgeolekuolukorda, on hetkel kehtivatest sanktsioonidest lähtuv piirang lühinägelik. Seoses sõjalise</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.</p> <p>Eelnõust on välja jäetud sanktsioonide kriteerium. Selle asemel on kriteeriumid, et isik on OECD liikmesriigi kodanik või sellise riigi kodanik, kellega Eesti Vabariik on sõlminud salastatud teabe vastastikuse kaitse lepingu. Lisaks on loodud kriteerium, et kui isik on muu riigi kodanik, siis võib ettevõtjas olulise osaluse omandada, seda omada ja suurendada ning ettevõtja üle kontrolli saavutada, seda omada ja suurendada igaüks, kelle suhtes ei ole tuvastatud käesoleva seaduse § 40 lõike 1 punktides 5–8 ja lõikes 1¹ sätestatud asjaolusid ning sellise riigi kodanik, kellega Eesti Vabariik on sõlminud salastatud teabe vastastikuse kaitse lepingu või muu riigi kodanik, kellele Kaitseministeerium on Siseministeeriumi koostööstusel andnud nõusoleku käesoleva lõike punktides 1–4 erandi tegemiseks.</p>

	<p>tegevusega, inimõiguste rikkumisega jne täiendatakse sanktsiooninimekirju ELis igakuiselt, kui mitte iganädalaselt. Juba on EL rakendanud ka teisesid sanktsioone kolmandate riikide isikutele, kes on esmaste sanktsioonide rikkumisele kaasa aidanud. Mõned aastad tagasi oli see levinud praktika USA sanktsioonipoliitikas ja ELis seda ei järgitud. Ka see on muutunud. Me ei saa riskida olukorraga, kus kaitsevaldkonna ettevõtted on seotud kolmandate riikide isikutega, kes paari kuu pärast võivad sanktsiooni all olla. See toob kaasa varade külmutamise, pangakontode sulgemise ja sanktsiooni rikkumise korral kriminaalmenetluse. Selline olukord kindlasti ei soodusta kaitsevaldkonna stabiilset arengut. Lisaks puudub Eestil paljude III riikidega õigus- ja justiitsalane koostöö. Selliste riikidega koostöö (isikute taustakontroll jms selline) on sageli puudulik või üldse võimatu. Õigusabilepingud on nt Venemaa ja Hiinaga, kuid Riigikogu kiitis 20.03.2024 heaks Venemaaga õigusabi lepingu ülesütlemise. Hiina Rahvavabariigi puhul ei ole leping sisuliselt väga hästi töötanud nt õigusabitaotlustele vastuste saamise osas. Kuidas selliste kolmandatest riikidest pärit ettevõtjaid või eraisikuid kontrollida või nende Eesti sõjatööstuses tegutsemisega kaasnevat riski hinnata?</p> <p>c) eelnõus pakutud sõnastusega hakkavad EL/NATO kodakondsusnõue ja kolmanda sõbraliku riigi nõue kehtima vaid füüsilisele isikule. Kui kehtivas sõnastuses RelvS § 40 lõike 1 punktile 9 viidatult <u>kehtib kodakondsusnõue juriidilise isikuga seotud isikutele</u>, siis eelnõu sõnastuse järgi tuleb "Ettevõtjas võib olulise osaluse omandada /.../ igaks, kelle suhtes /.../ ning <u>kes on ELi või NATO liikmesriigi kodanik</u> või <u>kes ei ole sellise välisriigi kodanik</u>, mille suhtes on ÜRO või EL kehtestanud sanktsioonid." Juriidiline isik ei saa olla <u>EL või NATO kodanik</u>, samuti ei saa juriidiline isik olla <u>kolmanda välisriigi kodanik</u>. Eelnõu seletuskirjast on aru saada, et mõeldakse siiski juriidilise isikuga seotud isikuid (nagu praegu § 40 lg 1 p 9 viidatud), aga sätte uus sõnastus seda lähenemist ei toeta.</p>	
--	---	--

	<p>d) Et edendada Eesti kaitsetööstuse koostööd nt seletuskirjas nimetatud Iisraeli, Austraalia, Uus-Meremaa, Ukrainaga, tuleks selliste kolmandate riikide ettevõtjate aktsepteerimiseks välja töötada erikord. Laiapindselt üksnes sanktsioonialuste riikide välistamist amet ei toeta.</p> <p>e) Kui välisriigi kodanikud ja ettevõtted tahavad Eestis tegeleda kaitsetööstuse valdkonnas, siis see on lõppkokkuvõttes välisinvesteering. See on VUHS pärusmaa. Üks variant on hinnata, kas ja mil viisil saaks kohaldada VUHS § 10 kriteeriumeid. Praegu on tehtud teadlik otsus, et VUHS ei kohaldu. On see põhjendatud?</p> <p><i>VUHS § 4 lg 1 p 3: „3) ettevõtja, kes toodab või kehtiva lepingu alusel tarnib riigiasutusele strateegilise kauba seaduses nimetatud sõjaliste kaupade või kahesuguse kasutusega kaupade nimekirjas sätestatud kaupa või osutab sellise kaubaga seotud tehnilist abi, <u>välja arvatud relvaseaduse 11¹. peatüki 2. jaos nimetatud sõjarelv, laskemoona ja lahingumoonaga käitlemisega tegelev ettevõtja</u>;“</i></p> <p><i>VUHS Seletuskiri: Relvaseaduse 11¹. ptk 2. jaos on reguleeritud sõjarelv, laskemoona ja lahingumoonaga käitlemisega tegeleva ettevõtja aktsiate ja osade ning ettevõtja omandamine, sealhulgas olulise osaluse või ettevõtja omandamise näol. Eelnimetatud relvaseaduse alusel menetlus on oma olemuselt sarnane eelnõus olevaga, kuid laieneb füüsilistele ja juriidilistele isikutele sõltumata nende päritolust. Seetõttu ei kohaldu eelnõu kõnealuste sõjaliste kaupade käitlemisega tegelevale ettevõtjale.</i></p>	
2.	<p>Eelnõu § 1 punkt 4 – kas võib tekkida olukord, kus isikul on <u>mõne teise riigi kehtiv relvaluba</u> ning nõuab § 83-25 lg 5-1 alusel, et ta ei pea tervisekontrolli läbima?</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eelnõu täiendatud „käesoleva seaduse alusel antud kehtiv relvaluba“.</p>
3.	<p>Eelnõu § 1 punkt 9 – § 83-33 lõike 1 punkti 4 täiendatakse pärast sõna „millele“ sõnadega „valmistamise käigus“. Teeme ettepaneku täiendada sätet selliselt, et oleks välistatud siiski sellised olukorrad, kus sõidukile tootmisel ei paigaldata sõjarelv, kuid masinale paigaldatakse Eestis näiteks sõjarelv sihtimiseks vajalikud seadmed (kaablid jms), st on tõenäoline, et sõjarelv sellele sõidukile ka</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Hetkel kehtiva sätte sõnatus on ebaselge. Sätte muudatuse eesmärk on välistada need olukorrad, mis tekitavad tegevusloa saajale küsitavust loakohustuse vajalikkuse osas. Täpsemalt öeldes, ainuüksi see, et sõidukile on võimalik paigaldada sõjarelv, jätab tegevusloa omajale liiga laia määratlemisruumi. Sätet</p>

	<p>kinnitatakse. Teeme ettepaneku täiendada sätet ja sõnastada see järgmiselt: „4) sõiduki, veesõiduki, õhusõiduki või muu toote valmistamine, millele paigaldatakse sõjarelv, selle oluline osa või varuosa, mis on konstrueeritud ja vajalik sõjarelva kasutamiseks“.</p>	<p>võib tõlgendada selliselt, et ainuüksi paigaldamise võimalus määrab ära selle, kas sellise sõiduki valmistamine kuulub loakohustuse alla.</p> <p>Ühe võimaliku lahendusena pakume välja järgneva sõnastuse: „<i>maismaasõiduki, veesõiduki, õhusõiduki või muu toote valmistamine, millele valmistamise käigus paigaldatakse sõjarelv, sõjarelva alus või sõjarelva kasutamiseks vajalikud seadmed</i>“.</p>
4.	<p>Taustakontrollidest – on selge, et kui avame oma kaitsetööstuse kolmandatele riikidele, tuleb juurde taustakontrolle. KAPO hindab siin julgeolekuriske. Kolmandatest riikidest andmete saamine on kindlasti keerulisem, kui EL ja NATO liikmesriikidest. Sageli võimatu. Ei saa nõustuda seletuskirjas kõlavaga, et PPA ja KAPO töömaht taustakontrollide teostamise osas kavandatava eelnõu kohaselt väheneb. Kui senini oleme Eesti kaitsetööstusega koostöösse lubanud vaid EL ja NATO liikmesriikidest pärit ettevõtjaid, siis eelnõuga planeeritav muutus on kardinaalne – avame sisuliselt oma kaitsetööstuse kogu maailmale, välistades kindlalt vaid need, kelle suhtes on kehtiv ELi või ÜRO sanktsioon. Ülejäänud probleemid tuleb tuvastada taustakontrolliga, mis kolmandatest riikidest pärit isikute suhtes on sageli äärmiselt keeruline.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirja antud mõjuga täiendatud.</p>
	<p style="text-align: center;">Välisministeerium 03.05.2024 kooskõlastuskiri EIS-is nr 24-0347/03</p>	
I.	Sisulised märkused	
1.	<p>Eelnõu § 1 punktide 2 ja 3 (muudavad RelvS § 83⁵ ja 83²³) muudatustest jääb mulje, et kaitsetööstusettevõttes osaluse omandamisel soovitakse välistada teatud riikide kodakondsusega isikud. Nende riikide puhul on püütud leida ühisnimetajat/tunnust ja eelnõus on peetud sobivaks välistada riigid, mille suhtes Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu on kehtestanud relvadega seotud sanktsioone, embargot või nendega sarnaseid meetmeid. Välisministeeriumi hinnangul ei ole</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Sanktsioonide kriteeriumist on antud eelnõus loobutud.</p>

	rahvusvaheliste sanktsioonidega sidumine otstarbekas lahendus soovitud eesmärgi saavutamiseks.	
1.1.	Sätete sõnastuses on lause teine pool „... kes on Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi kodanik või muu sellise välisriigi kodanik, mille suhtes Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu ei ole kehtestanud relvadega seotud sanktsioone, embargot või nendega sarnaseid meetmeid“ raskesti jälgitav ja tekitab segadust. Euroopa Liidu (edaspidi EL) ja NATO eraldi nimetamine ei anna lausele lisandväärtust, kuna seletuskirja kohaselt soovitakse, et omandamine oleks põhimõtteliselt lubatud kõikidele (ka kolmandate riikide kodanikel), kes ei ole relvadega seotud sanktsioonides nimetatud riigi kodanikud.	Arvestatud. Vt selgitust punktis 1.
2.	Eelnõu seletuskirjas on märgitud isikuteks, kellega soovitakse koostööd teha, näiteks Singapurist, Ukrainast, Austraaliast ja Iisraelist pärit ettevõtjad. Normi rakendajal saab olema keeruline määratleda riigid, kelle suhtes on relvadega seotud rahvusvahelised sanktsioonid kehtestatud, sest sanktsioone kehtestatakse nii riigi, territooriumi, territoriaalse üksuse, režiimi, organisatsiooni, ühenduse, rühmituse või isiku suhtes. Samuti ei pruugi sanktsioonid liigituda otsesõnu relvadega seotud sanktsioonideks, vaid võivad olla oma sisult väga erinevad. Iga riigi puhul tuleks seega hinnata, kas sanktsioon on kehtestatud riigi, territooriumi või režiimi vastu või mõnel muul põhjusel. Näiteks võib relvaembargo olla kehtestatud mitte riigi, vaid riigis tegutseva üksuse suhtes. Hiljutine näide on Somaalia. ÜRO resolutsiooniga tühistati Somaalia Liitvabariigi suhtes kehtinud relvaembargo ning kehtestati üldine ja täielik relvade ning muu kaitseotstarbelise varustuse tarnimise keeld Al-Shabaabile Somaalias. Seega tekiks Somaalia puhul küsimus, kas Somaalia on riik, mille suhtes EL on kehtestanud relvadega seotud meetmeid? Seetõttu oleks ehk mõttekas eelnõu koostajatel hinnata ÜRO ja EL sanktsioonide ¹ alla märgitud riikide nimekirja ja hinnata, kas praktikas reaalselt just nende riikide kodanikele soovitakse seada piirangud.	Arvestatud. Vt selgitust punktis 1.
3.	Lisaks märgib Välisministeerium, et muutmisel on ka välisriikide kodanikele kehtestatud kinnisasja omandamise kitsendused	Teadmiseks võetud.

	(KAOKS). Erinevate valdkondade seadustega teiste riikide kodanikele piiranguid kehtestades võiks olla selgem, milliste riikide kodanikke Eesti riik usaldab ja milliseid riike ning nende kodanikke loetakse Eesti suhtes ebasõbralikeks. Mõõname, et erinevates valdkondades (kinnisvara, sõjarelvide tootvad ettevõtted) võib olla mõju erinev, kuid konkreetsed riigi kodanike suhtes kehtestatavad piirangud peaks olema kuidagi selgitatud ja põhjendatud.	
4.	Eelnõu seletuskirja kohaselt ei loo piirangu sidumine sanktsiooniga uut õigust , sest antud juhul on analoogia võetud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RahaPTS) § 37 lõikest 4. Paraku ei ole seletuskirjas selgitatud, et nimetatud säte näeb ette suuremale riskile viitavate asjaolude hindamise, milles arvestatakse geograafilist riski suurendava asjaoluna eeskätt olukorda, kus klient, tehingus osalev isik või tehing ise on seotud riigiga või jurisdiktsiooniga, mille suhtes on kehtestatud sanktsioonid, embargo või nendega sarnased meetmed, näiteks EL või ÜRO poolt. Välisministeeriumi arvates ei ole seega analoogia kohane, kuivõrd RelvS muudatustes kehtestatakse välisriikide kodanike ettevõtlike kitsendused, seevastu RahaPTS-s märgitud riskide asjaolusid küll hinnatakse, kuid märgitud asjaolu alusel automaatselt kedagi ei välistata.	Arvestatud. Vt selgitust punktis 1.
	Tarbija- ja Tehnilise Järelevalveamet 26.04.2024 kiri nr 5-1/24/2-4	
I.	Sisulised märkused	
1.	RelvS § 83 ³ lg 2 ¹ mõiste „sõjarelvade laskemoon“ tuleks sõnastada selgemalt. Hetkel kehtiv definitsioon ei võimalda selgelt eristada, mis on sõjarelvade laskemoon ja mis mitte. Samuti ei ole võimalik selgelt eristada, sõjarelvade laskemoona olulist osakomponenti laskemoona komponentidest. Mõiste „sõjarelvade laskemoon“ võiks defineerida kasutades strateegilise kauba seaduse alusel kehtestatud määruse „Strateegiliste kaupade nimekiri“ lisas 1 toodud sõjaliste kaupade nimekirja laskemoona käsitlevat osa ning RelvS § 20 lõikes 4 toodud tsiviilkäibes keelatud laskemoona määratlust. Eesmärk on	Arvestatud. <i>RelvS § 83³ lg 2¹ võiks olla selline „sõjarelvade laskemoon on spetsiaalselt sõjarelvade kasutamiseks mõeldud laskemoon. Käesolevas peatükis käsitatakse laskemoona sõjarelvade laskemoona tähenduses.“</i>

	määrata arusaadavalt sõjarelva laskemoona mõiste, et oleks selge, milliste toodete ja komponentide osas kohalduvad sõjarelva laskemoona käitlemise nõuded.	
2.	Selguse huvides tuleks relvaseaduses läbivalt eristada RelvS § 17 lg 1 kohase mõiste “laskemoon” kõrval RelvS § 83-3 lg 2-1 mõistet “sõjarelva laskemoon” millest viimane peaks kitsendavalt käsitlema vaid sõjalise otstarbega laskemoona või selle olulist osa. Hetkel kasutatakse relvaseaduse peatükis 11-1 läbivalt terminit “laskemoon,” kuid selle peatüki sätete eesmärgist lähtuvalt tuleks antud peatükis kasutada mõistet “sõjarelva laskemoon.” Eesmärk on arusaadavalt eristada, millised nõuded kohalduvad vaid sõjarelva laskemoonale, mitte laskemoonale üldiselt.	Arvestatud.
3.	Paragrahvi 83 ⁵ ja paragrahvi 83 ²³ lõike 2 muutmisega antakse õigus sõjarelva, sõjarelva laskemoona, lahingumoon ja nende olulise osa käitleva ettevõtte olulise osaluse omandada või töötaja olla muu sellise välisriigi kodanikul, mille suhtes Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu ei ole kehtestanud relvadega seotud sanktsioone, embargot või nendega sarnaseid meetmeid. Samas muudatus peaks kajastuma ka tsiviilkäibes lubatud relvade ja laskemoon käitlemise osas. RelvS § 67 lõike 1 punkt 1 ² kohaselt peaks ettevõtte aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige või juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik olema siiski Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi kodanik. Eesmärk on luua ikkagi olukord, kus igal sõjarelvi, sõjarelvade laskemoona ja lahingumoon käitleval ettevõttel oleks võimalik käidelda ka tsiviilkäibes lubatud relvi ja moonna.	Arvestatud osaliselt. Sanktsioonide kriteeriumist on antud eelnõus loobutud. Kaitseministeerium ei ole pädev muutma tsiviilkäibes olevate relvade regulatsiooni.
4.	Eelnõu § 1 neljandas punktis soovitakse leevendada ettevõtte teatud töötajate tervisenõuete tõendamise korda võimaldades isiku vastavust tervisenõuetele hinnata kehtiva relvaloaga, mille saamise eelduseks on tervisetõend. Selline muudatus võimaldab ettevõttel rakendada töötajaid tööle, ilma et peaks ootama tervisekontrolli läbimist. Seejuures on oluline meeles pidada, et see säte ei tühistata TTOS § 131 tulenevaid nõudeid, mille kohaselt tööandja korraldab	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.

	töötaja tervisekontrolli nelja kuu jooksul töötaja tööle asumisest arvates ning vähemalt kord kolme aasta jooksul.	
5.	<p>Kvalifikatsiooninõuete ja pädevustunnistuse andmise korra kehtestamisel tuleb arvestada, et selle sätte rakendamiseks tuleb vajadusel kohaldada üleminekuaega, mille jooksul kehtiks eelnevalt kehtinud kord.</p> <p>Samuti tuleks võimaldada ettevõttel määrata korraga mitu vastutavat isikut selliselt, et nende vastutusalad on jaotatud valdkonnapõhiselt. Näiteks käitlemiskoha nõuetekohasuse eest vastutava isiku, vedude korraldamise eest vastutava isiku ning ettevõtte administratiivsete nõuete täitmise eest vastutava isiku saaks ettevõtte määrata eraldi isikutega. Seeläbi oleks võimalik ettevõttel ka mõistlikumalt vastutavate isikute töökoormust hallata.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu täiendatud.</p> <p>Määruste koostamisel kaalume ettepanekute arvestamist ja kaasame TTJA rakendusakti väljatöötamisse.</p>
6.	<p>RelvS § 83²⁴ lõike 7 kohaselt peab ettevõtte teavitama tegevusloa andjat uue töötaja töölevõtmise kavatsusest vähemalt 20 tööpäeva enne töötaja tööle võtmist. Sätte eesmärk on eelduslikult vältida olukorda, kus ettevõttesse võetakse tööle inimene, kelle taust ei ole kontrollitud. Siinkohal tuleks kaaluda, kas eesmärk on saavutatav värbamisprotsessi vähem koormava nõudega või luua võimalusi eranditeks. Näiteks kui taustakontrolli vastus laekub juba vähem kui 20 tööpäeva jooksul või kui isik värvatakse teisest sama tegevusloaga ettevõttest, ei peaks olema kohustuslik oodata vähemalt 20 tööpäeva.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Isikut ei ole keelatud varem tööle võtta, kui taustakontrolli vastus on tulnud varem kui 20 tööpäeva.</p> <p>RelvS § 83²⁸ kohaselt võib PPA loobuda taustakontrolli tegemisest, kui isikul on RSVS alusel antud kehtiv juurdepääsu luba olemas.</p>
7.	<p>Eelnõu § 4 esimeses punktis paragrahvi 12 lõike 2 punkt 6 muutmiseks välja pakutud sõnastuse järgi kohalduks erisus tegevusloakohustuse osas ka lõhkematerjali mittesisaldavat komponenti või relva käitlevale ettevõttele, mis ei tohiks olla lubatud. Muudatuse eesmärk on välistada LMS kohane tegevusloakohustus ainult nendelt ettevõtjatelt, kes käitlevad lõhkematerjali relvaseaduse alusel väljastatud tegevusloa raames tootmisprotsessis või hoiustamise teenuse pakkumisel.</p> <p>Olemasolev LMS § 12 lõike 2 punkt 6 välistab LMS tegevusloakohustuse isikutelt, kes hoiavad, võõrandavad ja kasutavad ainult püssirohtu ja (tsiviilkäibes lubatud) laskemoona. Antud säte on mõeldud eelkõige relvaloa omanikele ning</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõus ja seletuskirjas on arvesse võetud TTJA ja MKM ettepanekud, mis puudutavad LMS § 12 ja § 25 muutmist.</p>

	<p>laskemoona müümisega tegelevatele isikutele. Tulenevalt eeltoodust teeb TTJA ettepaneku jätta LMS § 12 lõike 2 punkt 6 muutmata ning lisada LMS § 12 lõike 2 punkt 7 järgnevas sõnastuses: “(7) ettevõttel, mis käitleb lõhkematerjali relvaseaduse alusel väljastatud tegevusloaga laskemoona, sõjarelva laskemoona või lahingumoonna tootmisel ja hoidmisel tegevusloas sätestatud tingimustel.</p>	
8.	<p>Eelnõu § 4 teises punktis, millega täiendatakse LMS paragrahvi 25 lõiget 2 punktiga 8, on sätte eesmärk välistada LMS kohane käitlemiskoha loakohustus ainult nendelt ettevõtetelt, millel on relvaseaduse kohane käitamiskoha käitamisluba lõhkeainet sisaldava laskemoona või lahingumoonna tootmiseks või hoiustamiseks. Pakutud sõnastuse järgi kohalduks erisus ka käitlemiskohale, kus on lubatud käidelda ainult lõhkeainet mitte sisaldavat sõjarelvi, mis ei tohiks olla lubatud.</p> <p>Tulenevalt eeltoodust teeb TTJA ettepaneku sõnastada lisatav LMS § 25 lõike 2 punkt 8 järgnevalt:</p> <p>(2) Käesoleva seaduse kohast käitamisluba ei pea olema:</p> <p>“8) käitlemiskohal, millel on relvaseaduse kohane käitlemiskoha käitamisluba, mis hõlmab lõhkeainet sisaldava laskemoona, lahingumoonna või nende lõhkeainet sisaldava olulise osa käitlemist”.</p>	Arvestatud.
9.	<p>Kehtiva lõhkematerjaliseaduse § 25 lõike 2 punkt 6 kohaselt tekib ettevõttel LMS kohane käitlemiskoha käitamisloa omamise kohustus juba siis, kui ettevõtte käitlemiskohas on üle 50kg lõhkeaine netomassiga 1.3C ohuklassi ja 1.4S ohuklassi tooteid. See säte on mõeldud laskemoona ja lõhkeainet sisaldava laskemoona komponente (sütikud ja püssirohi) müüvatele ettevõtetele. 1.4S ohuklassi laskemoona ja sütikute käitlemisega kaasnevad ohud on väga madalad ning lõhkematerjaliseadusest tulenevad lao nõuded ei ole nende toodete osas täielikult asjakohased. RelvS §46 lg 6 sätestab, et padruneid, püssirohtu ja sütikuid hoitakse relvakapis või relvahoidlas. Relvahoidlale ja relvakapile on sätestatud nõuded RelvS määruses nr 90. Seeläbi on nende toodete mõõdukas koguses hoiustamine piisavalt reguleeritud relvaseadusega ning seetõttu on 50 kg piir 1.4S ohuklassi laskemoona ja sütikute osas ülemääraselt piirav.</p>	Arvestatud.

	<p>Tulenevalt eeltoodust teeb TTJA ettepaneku muuta LMS § 25 lõike 2 punkti 6 järgnevalt: “6) käitlemiskohal, millel on relvaseaduse kohane luba ja kus käideldakse ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo Euroopa kokkuleppe kohasesse ohuklassi 1.3C kuuluvat püssirohtu koguses, mis ei ületa 50 kilogrammi ja ohuklassi 1.4S kuuluvat laskemoona ja sütikuid koguses, mis ei ületa 900 kilogrammi.” Sellised piirid tagavad, et käitlemiskoht ei muutuks ka kemikaaliseaduse mõistes C-kategooria ettevõtteks ehk ohtlikuks käitiseks.</p>	
10.	<p>RelvS § 88 lõike 1¹ kohaselt teostab riiklikku järelevalvet laskemoona ja lahingumoonade käitlemise üle Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. RelvS § 83² lõike 1 kohaselt on „Sõjarelva, laskemoona, lahingumoonade ja nende olulise osa käitlemine käesoleva peatüki tähenduses on sõjarelva, laskemoona ja lahingumoonade valmistamine, võõrandamine, soetamine, kandmine, hoidmine, edasitoimetamine, vedamine ja hävitamine või sõjarelva parandamine, ümbertegemine, lammutamine või laskekõlbmatuks muutmine.“</p> <p>TTJA järelevalvekohustus ei peaks katma kogu laskemoona ja lahingumoonade käitlemist, vaid piirduma ainult laskemoona ja lahingumoonade käitlemise tingimuste ehk käitlemiskoha järelevalvega.</p> <p>Tulenevalt eeltoodust teeb TTJA ettepaneku muuta RelvS § 88 lõiget 1¹ järgnevalt: „(1¹) Riiklikku järelevalvet sõjarelvade, sõjarelva laskemoona, lahingumoonade ja nende oluliste osade käitlemise üle eraõiguslike isikute poolt teostab Politsei- ja Piirivalveamet ning riiklikku järelevalvet laskemoona ja lahingumoonade valmistamise ja hoidmise üle teostab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.“</p>	Arvestatud. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.
	<p style="text-align: center;">Välisluureamet 19.04.2024 kiri nr 5-1/24/2-2</p>	
I.	Sisulised märkused	

1.	<p>Kaitsetööstusega seotud teabe salastamine. Kaitsetööstusega, sh sõjarelvade, nende laskemoona ja lahingumoonatootmisega seotud julgeolekuohud erinevad tavapärastest majandusjulgeolekuga seotud ohtudest. Eesti kaitsetööstus osaleb riigikaitse eesmärgi täitmisel ning on Kaitseväge, teiste riigiasutuste ja Eesti liitlasriikide partner sõjaliste võimete loomisel selleks, et kindlustada Eesti riigi, Euroopa Liidu (edaspidi ka EL) ning Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (edaspidi NATO) sõjaline kaitse. Seetõttu tunnevad Eesti kaitsetööstuse vastu suurt huvi ka riigi suhtes vaenulikud eriteenistused ning kaitsetööstust puudutav teave (sh ärisaladus) võib teatud juhtudel vajada kaitsmist ka riigisaladusena. See võimaldab paremini kindlustada, et riigi julgeoleku seisukohalt tundlikku teavet töödeldakse ainult nõuetele vastaval alal või akrediteeritud töötlussüsteemis ning seda teevad usaldusväärsed juurdepääsuõiguse ja teadmishajadusega isikud.</p> <p>Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse (edaspidi ka RSVS) § 7 punkti 6 ning sellele vastava Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruse nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ (edaspidi ka RSVKK) § 5 lõike 6 alusel on võimalik salastada riigikaitsele liitunud ja uuritud ning nende tulemusi käsitlevat teavet. See alus on seotud kitsalt tehnikavaldkonna innovatsiooni ja intellektuaalomandi kaitsega ning ei oleks sageli kaitsetööstusele kohaldatav. Seetõttu on kõige otstarbekam täiendada õigusakte uue salastamisalusega. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu RSVS muudatusega järgmises sõnastuses:</p> <p>„§ 5. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmine Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 7 täiendatakse punktiga 6¹ järgmises sõnastuses: „6¹) sõjalise otstarbega asja omadusi, projekteerimist, valmistamist ja kohandamist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;“.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.</p>
----	---	--

	<p>RSVS-i § 11 lõike 1 järgi kehtestab RSVS-i § 7 punktides 1–8 nimetatud riigisaladuseks oleva teabe alaliigid, teabe alaliigi salastamistaseme ja -tähtaja Vabariigi Valitsus määrusega. Sellest lähtudes tuleb muuta ka RSVKK-d ning esitada RSVS-i § 5 punktis 6¹ nimetatud teabe piiritlemiseks vajalikud kitsendused ja täpsustused. Teeme ettepaneku selleks lisada seletuskirjale Vabariigi Valitsuse määruse kavand koos järgmise sõnastusega:</p> <p>„Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruse nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ muutmine</p> <p>Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruse nr 262 „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse kord“ § 5 täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:</p> <p>„(6¹) Sõjalise otstarbega asja projekteerimist, valmistamist ja kohandamist käsitleva teabe osas on riigisaladuseks teave, mis käsitleb riigi tellimusel sõjarelva, selle olulise osa, sõjalise otstarbega laskemoona, lahingumootori, lahingutehnika ning kaitseotstarbelise erivarustuse omadusi, projekteerimist, valmistamist, parandamist ja ümbertegemist, kui sellise teabe avalikuks tulek kahjustaks Eesti Vabariigi või muu Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks § 22 lõike 1 punkti 17 alusel kehtestatud korras ning sellise teabe töötlemist eeldavas tsiviilõiguslikus lepingus määratud korras.“.</p>	
2.	<p>Seaduse kohaldamisala Euroopa Majanduspiirkonna (edaspidi EMP) lepinguriikide ning Šveitsi suhtes. RelvS-i § 2 lõike 3 järgi kohaldatakse RelvS-is EL-i ja selle liikmesriikide kohta sätestatud ka EMP ning Šveitsi suhtes. Samas näib, et seda põhimõtet rakendatakse RelvS-i tekstis ilma selge põhjusega ebaühtlaselt. RelvS-i § 66 lõikes 2 ja § 67 lõike 1 punktis 1 on EMP eraldi esile toodud, kuid Šveitsi ei ole nimetatud. RelvS-i § 83²¹ lõikes 1 ja § 83³⁴ punktis 1 on loetletud nii EL, EMP kui ka Šveitsi Konföderatsioon.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.</p>

	Eelnõu § 1 punktiga 9 kavatakse lisada RelvS-i § 83 ³³ uus lõige 3 ¹ , milles viidatakse üksnes EL-ile. Teeme ettepaneku selle käigus ka RelvS-i § 66 lõige 2, § 67 lõike 1 punkt 1, § 83 ²¹ lõige 1 ja § 83 ³⁴ punkt 1 üle vaadata ning neid õigusselguse eesmärgil ühtlustada.	
	Välisluureamet Täiendav arvamus 30.04.2024 kiri nr 5-1/24/2-5	
I.	Sisulised märkused	
1.	<p>Eelnõu § 1 punktides 2 ja 3 käsitletud relvaseaduse (edaspidi RelvS) § 83⁵ ja § 83²³ lõike 2 muudatuste kohta täiendava ettepaneku, millega arvestamine võib planeeritud muudatuse sujuvamale rakendamisele kaasa aidata.</p> <p>Muudatustega soovitakse anda kaitsetööstuses tegutsemise võimalus ka sellistele ettevõtjatele, kelle aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige või juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik ei ole Euroopa Liidu (edaspidi EL) ega Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (edaspidi NATO) liikmesriigi kodanik. Selle eesmärgi saavutamiseks välistatakse edaspidi üksnes need ettevõtjad, mille omanike ja juhtide seas on mõne sellise riigi kodanik, mille suhtes on kehtestatud relvadega seotud sanktsioonid, embargo või nendega sarnased meetmed. Praeguses regulatsioonis võib üksnes EL-i (selle kaudu ka Euroopa Majanduspiirkonna ning Šveitsi) ja NATO liikmesriikide kodanikega piiratud isikute ring olla tõesti liiga kitsas, sest seeläbi jäävad välja mitmed Eestiga samu väärtusi jagavad riigid, kellel EL-il ja NATO-l on tihe kaitse-, kaitsetööstus ja justiitskoostöö ning kellest ei lähtu ka rahapesu- või terrorismi toetamise ohtu. Samas võimaldaks eelnõu praegune sõnastus asuda Eesti kaitsetööstuses tegutsema väga laial ringil isikutel, sh selliste riikide kodanikel, kelle suhtes on teistes, migratsiooni või välisinvesteeringuid puudutavates seadustes võetud rangem hoiak. Seletuskirja järgi on eelnõu eesmärk mh võimaldada anda tegevusluba Eesti ja EL-iga sõbralikes suhetes olevate kolmandate riikide ettevõtjatele, mille omanikud, osanikud või aktsionärid ei ole NATO või EL-i liikmesriikide kodanikud. Eelnõus on sellele antud siiski sanktsioonide ja embargo kaudu täpsem määratlus, kuid rõhutame, et nn sõbralikud</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Sanktsioonide kriteeriumist on antud eelnõus loobutud ja lisatud täiendavad kriteeriumid, sh OECD liikmesriigid.</p> <p>Kui esineb põhjendatud kahtlus, et isik kujutab endast julgeoleku ohtu (RelvS § 40 lg 1 p 8), siis asjaolusid hinnatakse RelvS alusel teostatava taustakontrolli raames.</p>

	<p>suhted ei sõltu sanktsioonide olemasolust või puudumisest. Mitmete riikidega on EL-il ja NATO-l üldjoontes neutraalsed ja pragmaatilised suhted, kuid see ei tähenda, et nende kodanike osalus Eesti kaitsetööstusettevõtjate tegevuses ei suurendaks tuntavalt ohtu EL-i, NATO või Eesti julgeolekule. Rahvusvahelised organisatsioonid saavad sanktsioone ja embargosid määrata kiiresti, mistõttu võib uhtuda, et mõni RelvS-i alusel kvalifitseerunud ja Eestis tegevust alustanud ettevõtja täiesti ootamatult enam nõutud tingimusele ei vasta.</p>	
	<p>Eelnevast lähtudes teeme ettepaneku kaaluda sanktsioonide, embargo ja sarnaste meetmete kaudu piiramise tingimuse asemel muid lahendusi, mis ei jäta riikide ringi liiga laiaks ega muutlikuks. Seletuskirja järgi on praegu võetud eeskujuks rahapesu ja terrorismi tõkestamise seaduse § 37 lõige 4 (täpsemalt selle punkt 3). Teeme ettepaneku selle alternatiivide kaalumisel võtta aluseks järgmised eeskujud.</p> <p>1) Veebruaris 2024 eelnõude infosüsteemis kooskõlastamisel olnud isikut tõendavate dokumentide seaduse (edaspidi ITDS) muudatused (toimik nr 24-0064), millega soovitakse täiendada ITDS-i § 206 lõigetega 11 ja 12 järgmises sõnastuses: „(11) E-residendi digitaalse isikutunnistuse taotlus tagastatakse läbi vaatamata, kui taotleja on kõrgema rahapesu- või terrorismi rahastamise riskiga riigi või sellise riigi kodanik, millega puudub Eestil justiits-, julgeoleku- või õiguskaitsealane koostöösuhe, välja arvatud juhul, kui taotlejale kohaldatakse (...) erisusi. (12) Kõrgema rahapesu- või terrorismi rahastamise riskiga riikide ja Eestiga justiits-, julgeoleku- või õiguskaitsealase koostöösuhteta riikide loetelu ning (...) erisused kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“. Viidatud riikide loetelu kavand oli lisatud seletuskirjale.</p> <p>2) Alates veebruarist 2022 kehtiv elektroonilise side seaduse § 873 lõike 3 punkt 1, mille järgi arvestatakse kõrge riskiga riist- või tarkvara hindamisel muu hulgas teavet selle kohta, kas selle tootja või hooldus- või tugiteenuse pakkuja asukoht või peakontor on riigis, mis ei ole Euroopa Liidu, Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (edaspidi NATO) või Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi OECD) liikmesriik. Seda sõnastust koostades püüti hõlmata võimalikult palju riike, kus järgitakse</p>	<p>Sanktsioonide kriteeriumist on antud eelnõus loobutud.</p>

	<p>demokraatia ja õigusriigi põhimõtteid ning intellektuaalomandi õigusi ja millest ei lähtu ettenähtavat ohtu Eesti kriitilise tähtsusega elektroonilisele taristule. OECD kaudu on hõlmatud muu hulgas eelnõu seletuskirjas esile toodud Austraalia, Iisrael ja Jaapan, aga ka nt Šveits. Ukraina ja mõne teise soovitud riigi jaoks oleks võimalik seaduses esile tuua teatud eristaatus või need riigid eraldi nimetada. Ukraina kodanike suhtes kehtivaid erinorme on sätestatud ka teistes seadustes.</p> <p>Eelnevaga seoses palume hinnata ja seletuskirjas kajastada topeltkodakondsuse küsimust. Eluline näide: kuidas käitutaks hüpoteetilisel juhul, kui soovitakse teha koostööd nt Ukraina või Iisraeli ettevõtjaga, mille peamine osanik on nt Georgia või Iisraeli kodanik, kellel on samal ajal ka Venemaa kodakondsus.</p>	
	<p align="center">Justiitsministeerium 05.04.2024 kiri nr 5-1/24/2, KAM/24- 0347/-1K</p>	
I.	Sisulised märkused	
1.	<p>Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse relvaseaduse (RelvS) § 83²⁸ lg 1 punkti 3. Kavandatud muudatusega täpsustatakse isikute ringi, kellele tehakse taustakontrolli RelvS-is sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks. Nagu ka relvaseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK) etapis 1 viitasime, toetame eesmärki kitsendada taustakontrolli kohustusega isikute ringi. Paraku ei nähtu eelnõust, kuidas tagatakse selgus, millised töökohad ja isikud ettevõtjas on muudatuse tulemusel taustakontrolli kohustusega kaetud ja millised mitte. See selgus on vajalik nii kontrolli adressaadi vaates (taustakontroll kui isiku põhiõiguste riive) kui ka järelevalve vaates (et kõik vajalikud isikud oleks alati kontrollitud). Palume seda asjaolu nii eelnõus kui seletuskirjas täpsustada.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.</p> <p>Eelnõu täiendatud § 83²⁹ lõikega 7, millega täpsustatakse, et ettevõtja esitab nimekirja, millistel töökohtadel olevatel töötajatel on juurdepääs sõjarelvadele, laskemoonale, lahingumoonale ja nende olulistele osadele või nendega seotud teabele.</p>
2.	<p>Eelnõu § 1 punktiga 7 täpsustatakse RelvS § 83²⁸ lõiget 3 viitega riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadusele (RSVS). Muudatuse kohaselt võib Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) loobuda selle isiku tausta kontrollimisest, kellel on riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse alusel kehtiv riigisaladusele juurdepääsu luba või salastatud välisteabe juurdepääsusertificaat. Peame mõistlikuks põhimõtet, et topeltkontrolli nende isikute suhtes, kel on RSVS alusel kehtiv juurdepääsuluba või</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Täiendatud eelnõu § 83²⁸ lõike 5 ettepaneku osas ning seletuskirjas selgitatud lõigete 3 ja 4 sisu.</p>

	<p>juurdepääsusertifikaat, ei tehta. Tekib aga küsimus kõnesoleva paragrahvi lõike 3 ja 4 omavahelisest seosest. Lõike 4 kohaselt saab PPA isiku suhtes taustakontrolli teha ka ettevõtja tegevusloa kehtivuse ajal, kui isiku suhtes, kellele on tehtud taustakontroll, on tekkinud põhjendatud kahtlus, et ettevõtjaga seotud olemise ajal on ilmnunud asjaolud, mis välistaksid tema töölevõtmise või olulise osaluse omandamise lubamise. Kuidas neid sätteid praktikas koosmõjus tõlgendatakse - kas lõike 4 kohane nõ lisakontroll on lubatav ka lõikes 3 nimetatud isiku suhtes, kellele on tehtud RSVS kohane julgeolekukontroll? Palume RelvS § 83²⁸ lõigete 3 ja 4 omavahelist seost seletuskirjas selgitada ning vajadusel täpsustada ka sätte sõnastust.</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et kehtiva RelvS § 83²⁸ lõikes 5 on kasutatud väljendit „tähtsa teabe“. Kas kohasem ei oleks „tähtsust omava teabe“?</p>	
3.	<p>Eelnõu § 1 punktiga 9 nähakse RelvS § 83³³ lõikes 3¹ ette erand, mille kohaselt võib ettevõtja, kellele on mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis antud tegevusluba, Eesti Vabariigi territooriumil osutada ühekordset teenust ilma tegevusloata. Samas nõuab RelvS § 83³³ lõige 3 mõnest teisest Euroopa Liidu liikmesriigist saadud tegevusloa olemasolu korral ettevõtjalt RelvS kohast tegevusluba ka juhul, kui on tegu ajutise tegevusega. Seletuskirjast ei selgu, mis vahe on ajutisel tegevusel ja ühekordse teenuse osutamisel ning miks on otsustatud ühekordselt teenuse osutajad võrreldes ajutise tegevusega tegelevad ettevõtjad panna tegevusloa nõude puhul soodsamasse seisu ehk on loobunud tegevusloa nõudest. Erinevat kohtlemist ei ole põhjendatud. Palume vastava selgitusega seletuskirja täiendada.</p>	Antud selgitus seletuskirjas.
4.	<p>Kordame VTK etapis tehtud märkust (kooskõlastuskirja punkt 2), et muutmist vajab relvaseaduse (RelvS) § 83²⁹ lõige 2, mis jääb hetkel taustakontrolli käigus töödeldavate andmete koosseisu osas väga üldiseks. Kehtivas seaduses on viidatud sättes toodud: „Isikuandmete ankeedis esitab kontrollitav oma isikuandmed, elukoha, perekondlike sidemete, hariduskäigu ja tööalase tegevuse andmed ning muud andmed, mis võimaldavad kontrollida käesoleva seaduse § 83²⁸ lõikes 1 nimetatud asjaolude esinemist.“ Seaduses ei saa olla sedavõrd laia terminit nagu „muud andmed“. Töödeldavate andmete kategooriad tuleb välja tuua seaduse tasemel. Selgitame, et isikuandmete töötlemisel riivatakse inimese</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu täiendatud.</p>

	<p>õigust privaatsusele, mis on sätestatud põhiseaduse (PS) §-s 26. Põhiõiguste riive alused peavad tulenema seadusest (PS § 3 ja § 11). Isikuandmete kaitse üldmääruse §-de 5 ja 6 kohaselt peab isikuandmete töötlemiseks olema seaduslik alus ning andmete töötlemisel peab järgima isikuandmete töötlemise põhimõtteid. Seega peab isikuandmete töötlemiseks seaduse tasandil olema sätestatud konkreetne eesmärk, milleks andmeid kogutakse, samuti kogutavate andmete koosseis ja andmete säilitamise tähtaeg. Palume teha vajalikud muudatused RelvS § 83²⁹ lõikes 2.</p>	
5.	<p>Kordame VTK etapis tehtud märkust (kooskõlastuskirja punkt 4), milles tõstatasime küsimuse, kas juhul, kui eraõiguslikud juriidilised isikud saavad õiguse valmistada ning muul viisil käidelda sõjarelvi, võib suurened ka karistusseadustiku (KarS) §-s 418², mis reguleerib sõjarelva, selle olulise osa ja sõjalise otstarbega laskemoona ebaseaduslikku käitlemist, sätestatud kuritegude hulk. Seda seetõttu, et isikuid, kes selliseid relvi valmistavad, on senisest palju rohkem. Kas sellel on ka seos eelnõus tehtava muudatusega, millega sätestatakse võimalus sõjarelvade puhul kriminaalmenetluse mittealustamiseks, kui relv loovutatakse vabatahtlikult? Palume neid asjaolusid seletuskirjas selgitada.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eraõiguslikud juriidilised isikud saavad ka kehtiva õiguse kohaselt valmistada sõjarelvi ja selles osas ei ole seost kriminaalmenetluse mittealustamise menetlusega. Kaitseministeeriumi hinnangul on need erinevad asjad.</p>
II.	Muud märkused eelnõu ja seletuskirja kohta	
6.	<p>Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jälgiga tehtud märkustega.</p> <p>Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja vastavalt täiendatud.</p>
	<p align="center">Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 05.04.2024 kiri nr 5-1/24/2, KAM/24- 0347/-1K</p>	
I.	Sisulised märkused	
1.	<p>Eelnõuga muudetakse RelvS § 83⁵ ja 83²³ lg-t 2. Tulevikus võimaldatakse ettevõtjas olulise osaluse omandada, seda omada ja</p>	<p>Sanktsioonide kriteeriumist on antud eelnõus loobutud.</p>

<p>suurendada ning ettevõtja üle kontrolli saavutada, seda omada ja suurendada igaüks, kelle suhtes ei ole tuvastatud relvaseaduse § 40 lõike 1 punktides 5–8 ja lõikes 11 sätestatud asjaolusid ning kes on Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi kodanik või muu sellise välisriigi kodanik, mille suhtes Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu ei ole kehtestanud relvadega seotud sanktsioone, embargot või nendega sarnaseid meetmeid. Seletuskirjast ei selgu, kuidas käsitletakse topelt- või mitme kodakondsusega isikuid (nt Venelisrael, USA-Vene topeltkodakondsus vms). Veidi üle poole Euroopa Liidu liikmesriikidest lubab mitut kodakondsust, kuid valdavalt väga piiratud juhtudel. Peale Eesti on ka Austria, Taani, Saksamaa, Läti, Leedu, Luksemburg, Sloveenia ja Hispaania seadnud naturalisatsiooni tingimuseks varasemast kodakondsusest loobumise. Võib tekkida olukord, kus julgeolekule ohtu kujutav kolmanda riigi kodanik pääseb loamenetlusest tänu Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi mitme kodakondsuse omamisele. Samuti võimaldaks see teatud riikidel kasutada ära mitme kodakondsusega isikuid oma eesmärkide saavutamiseks. Osade kolmandate riikide eesmärgid võivad kujutada ohtu Eesti julgeolekule.</p> <p>Lisaks lojaalsuskonfliktile on antud kodanikel põhiseaduslikud kohustused oma riigi ees ning osad erineva väärtusruumiga kolmandad riigid nõuavad oma kodanike kohustuste täitmist erinevatel viisidel. Toetame muudatust, mille eesmärk on laiendada isikute ringi, kes saaksid ettevõtjas olulise osaluse omandada, seda omada ja suurendada ning ettevõtja üle kontrolli saavutada. Küll aga palume seletuskirjas täpsemalt selgitada, kuidas käsitletakse kõnesoleva muudatuse valguses topeltkodakondsusega isikuid.</p> <p>Eelnõu käsitleb sõjarelva, laskemoona ja lahingumoonade nõudeid ja lisatav sanktsioonide kitsendus seotakse üksnes relvade sanktsioonidega. Kui isiku sanktsioon on seotud laskemoona käitlemisega, võib tekkida küsimus, kas kõnesolev säte kohaldub või mitte, sest RelvS-s on eraldi defineeritud ka laskemoon. Lisaks on sanktsioonid survemeetmed, mis on ajutise iseloomuga. Nt EL Nõukogu võib kehtestada sanktsioone omal algatusel. Sellist liiki sanktsioonide</p>	
--	--

	<p>ettepanekuid võivad teha liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrged esindajad või ELi liikmesriigid. Üldjuhul kehtivad sanktsioonid 12 kuud. Kuidas lahendatakse edaspidi olukord, kus Eesti kaitsetööstusettevõtjas on võimaldatud kontrolli omada mitte-NATO või -ELi liikmesriigi kodanikul (st välisriigi kodanikul) ning teatava aja möödudes kehtestatakse antud riigi suhtes ÜRO Julgeolekunõukogu või EL Nõukogu poolt relvadega seotud sanktsioonid.</p> <p>Palume § 83⁵ sätte sõnastus muuta või täiendada seletuskirja, et kõnesolev säte oleks kõigile üheselt arusaadav ja tagatud oleks õigusselgus.</p>	
2.	<p>Juhime tähelepanu, et kehtiva RelvS § 67 lg 1 p 1² kohaselt antakse ettevõtjale tegevusluba, kui tema aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige või juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik on Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi kodanik. Samas käesoleva eelnõuga leevendatakse sätteid sõjarelva, selle laskemoona ja lahingumoonaga käitlemisega tegelevas ettevõtjas olulise osaluse omandamiseks, st laiendatakse ka NATOsse või ELi liikmesriiki mitte kuuluvatele kodanikele, mille suhtes ÜRO Julgeolekunõukogu või EL Nõukogu ei ole kehtestanud relvadega seotud sanktsioone, embargot või nendega sarnaseid meetmeid.</p> <p>Tulenevalt eeltoodust palume muuta ja sõnastada kehtiv RelvS § 67 lg 1 p 1² selliselt, et ettevõtjas osaluse omandamisel ei eristataks, kas ettevõtja tegutseb tsiviil- või militaarvaldkonnas, ning ettevõtjaid koheldakse samadel alustel ja tagatud oleks õiglane konkurents.</p>	Mitte arvestatud, kuivõrd eelnõus keskendutakse kaitsetööstusega seotud küsimustele.
3.	<p>Eelnõuga muudetakse RelvS § 83²⁵ lg-t 4, mille kohaselt riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega sõjarelvade, sõjalise otstarbega laskemoona ja lahingumoonaga käitlemisega seotud tegevusaladel tegutsemiseks kvalifikatsiooninõuded ning pädevustunnistuse andmise korra. Eelnõu ja seletuskirja vahel on vastuolu. Eelnõus on toodud, et riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister kehtestab vastava määruse, kuid seletuskirjas on toodud, et minister võib kehtestada. Kehtiva RelvS § 83²⁵ õiguse kohaselt võib minister kehtestada sõjarelvade, sõjalise otstarbega laskemoona ja</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eelnõuga luuakse volitusnorm, mis loob aluse kvalifikatsiooninõuete kehtestamiseks. Konkreetse rakendusakti sisustamine jääb vajadusel aga tulevikku, mil on kõik vajalikud asjaolud läbi kaalutud ja analüüsitud. Määruste koostamisel kaalume ettepanekute arvestamist ja kaasame TTJA ning MKM rakendusakti väljatöötamisse.</p>

	<p>lahingumoonaga käitlemisega seotud tegevusaladel tegutsemiseks soovituslikud kvalifikatsiooninõuded. Uute kvalifikatsiooninõuete ja pädevustunnistuse andmise korra kehtestamisel tuleks ühtlasi ette näha piisav üleminekuaeg.</p> <p>Nõustume seletuskirjas tooduga, et üksnes lõhkematerjaliseaduse (edaspidi ka LMS) kohase pädevustunnistuse olemasolu ei tõenda, et isik on pädev vastutama sõjarelvade, sõjalise otstarbega laskemoona ja lahingumoonaga käitlemise eest. Samas ei olnud eelnõuga kooskõlastamiseks kaasas määruse kavandit, millega plaanitakse kehtestada kvalifikatsiooninõuded sõjarelvade, sõjalise otstarbega laskemoona ja lahingumoonaga käitlemisega seotud tegevusaladel tegutsemiseks ning pädevustunnistuse andmise kord. Ka seletuskirjast ei selgu, kuidas pädevustunnistuse andmise protsess tulevikus olema hakkab. Milline asutus hakkab väljastama pädevustunnistusi, kes viib läbi vastavaid koolitusi, mis sisaldaksid infot sõjarelvade, sõjalise otstarbega laskemoona ja lahingumoonaga käitlemise kohta, kui suur saab olema riigilõiv pädevustunnistuse taotlemisel jne. Riigilõivumäära kehtestamisel tuleb muuta ka riigilõivuseadust. Või kui pädevustunnistusi ei väljasta riigiasutus ja kompetentsete isikute olemasolu tagatakse läbi koolituste, mida pakub erasektor, peaks see eelnõust selguma ning minister ei peaks kehtestama pädevustunnistuse andmise korda, vaid saaks piirduda kvalifikatsiooninõuete kehtestamisega.</p> <p>Teeme ettepaneku, et enne käesoleva eelnõu teisele kooskõlastusringile edastamist koostatakse määruse kavand kvalifikatsiooninõuetele sõjarelvade, sõjalise otstarbega laskemoona ja lahingumoonaga käitlemisega seotud tegevusaladel tegutsemiseks ning vajadusel ka pädevustunnistuse andmise kord. MKM on nõus määruse kavandi koostamisel igakülgselt kaasa aitama ja panustama.</p>	
4.	<p>Eelnõuga muudetakse LMS § 12 lg 2 p 6, mille kohaselt LMS kohast tegevusluba ei pea lõhkematerjali käitlemisel olema, kui isikule on antud relvaseaduse kohane tegevusluba sõjarelva, laskemoona, lahingumoonaga või nende olulise osa käitlemiseks. Välja pakutud sõnastuse kohaselt laiendatakse oluliselt LMS tegevusloa kohaldamisala välistust. Kehtiva</p>	<p>Eelnõus ja seletuskirjas on arvesse võetud TTJA ja MKM ettepanekud, mis puudutavad LMS § 12 ja § 25 muutmist.</p>

	<p>õiguse kohaselt ei pea LMS-kohast tegevusluba olema RelvS-kohast tegevusluba omaval isikul RelvS-s ja selle alusel kehtestatud õigusaktis lubatud koguses ja tingimustel laskemoona ning püssirohu hoidmisel, võõrandamisel ja kasutamisel. Sätte eesmärk on olnud LMS tegevusloa taotlemisest relvaloa omanikud ja laskemoona müüjad välja arvata. Eelnõus toodud muudatuse ettepaneku kohaselt laiendatakse aga tegevusloa vabastust kogu RelvS käitlemisele. Relvaseaduse § 11 lg 2 kohaselt on relva ja laskemoona käitlemine RelvS tähenduses relvade ja laskemoona valmistamine, müük, soetamine, omamine, valdamine, hoidmine, hooldamine, kandmine, edasitoimetamine, vedu, sissevedu, väljavedu, võõrandamine, pärimine, leidmine ja hävitamine ning relvade parandamine, ümbertegemine, laskekõlbmatuks muutmine, lammutamine ja laenutamine.</p> <p>Kui soovitakse LMS-kohase tegevusloa vabastust, et ettevõtja ei peaks taotlema nii LMS kui ka RelvS kohast tegevusluba, teeme ettepaneku sõnastada LMS-i § 12 lg 2 p 6 järgmiselt: „6) lõhkematerjali käitlemisel, kui isikule on antud relvaseaduse kohane tegevusluba laskemoona, lahingumoonaga või nende olulise osa käitlemiseks ning loa menetluses on hõlmatud käesoleva seaduse tegevusloa ja käitamisluba kontrolliesemes olevad nõuded.“.</p>	
5.	<p>Eelnõuga täiendatakse LMS § 25 lg 2 p-ga 8, mille kohaselt LMS-kohast käitamisluba ei pea olema, kui käitlemiskohal, kus käideldakse sõjarelva, laskemoona, lahingumoonaga või nende olulist osa, on olemas relvaseaduse kohane käitlemiskoha käitamisluba. LMS käitlemiskoha käitamisluba vabastus peaks piirduma üksnes RelvS käitlemiskoha käitamisluba ulatusega, mis käsitleb lõhkeainet sisaldava laskemoona või lahingumoonaga tootmist või hoiustamist ning mitte hõlmama sõjarelvi.</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada LMS-i § 25 lg 2 p-ga 8 järgmises sõnastuses: „8) sõjarelva, laskemoona ja lahingumoonaga või nende olulise osa käitlemiskohal, millel on relvaseaduse kohane käitlemiskoha käitamisluba ning hõlmatud on käesoleva seaduse kohase käitamisluba kontrolliesemes olevad nõuded.“</p>	Eelnõus ja seletuskirjas on arvesse võetud TTJA ja MKM ettepanekud, mis puudutavad LMS § 12 ja § 25 muutmist.
	<p style="text-align: center;">Siseministeerium 05.04.2024 nr KAM/24-0347/-1K</p>	

I.	Sisulised märkused	
1.	<p>Relvaseaduse (edaspidi RelvS) § 83⁵ ja 83²³ lõike 2 muudatuse eesmärk on eelnõu seletuskirja kohaselt võimaldada kaitsetööstuses tegutseda ka neil ettevõtjatel, kelle aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige või juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik ei ole Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (edaspidi NATO) või Euroopa Liidu (edaspidi EL) liikmesriigi kodanik. Sealjuures täiendatakse RelvS-i tingimusega, et isik, kes ei ole NATO või EL liikmesriigi kodanik, ei tohi olla ka sellise riigi kodanik, mille suhtes ÜRO Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu on kehtestanud relvadega seotud sanktsioone, embargot või nendega sarnaseid meetmeid.</p> <p>Arvestades praegust julgeolekuolukorda, ei ole Siseministeeriumi hinnangul hetkel kehtivatest sanktsioonidest lähtuv piirang eesmärgipärane. Seoses sõjalise tegevusega, inimõiguste rikkumisega jne täiendatakse sanktsiooninimekirju EL-is igakuiselt, kui mitte iganädalaselt. Juba on EL rakendanud ka teisesid sanktsioone kolmandate riikide isikutele, kes on esmaste sanktsioonide rikkumisele kaasa aidanud. Mõned aastad tagasi oli see levinud praktika Ameerika Ühendriikide sanktsioonipoliitikas ja EL-is seda ei järgitud, kuid see on muutunud. Võivad tekkida olukorrad, kus Eesti kaitsevaldkonna ettevõtted on seotud kolmandate riikide isikutega, kes paari kuu pärast võivad sanktsiooni all olla. Sanktsioonid toovad kaasa varade külmutamise ja pangakontode sulgemise ning nende rikkumine omakorda süüteomenetluse.</p> <p>Tõhusaks kontrolliks on eeldus, et Eesti riigil on kolmandate riikidega õigus- ja justiitsalane koostöö. Paratamatult tõusetub aga küsimus, kuidas sellistest kolmandatest riikidest pärit ettevõtjaid või eraisikuid kontrollida või nende Eesti kaitsetööstuses tegutsemisega kaasnevat riski hinnata, kui nendega sisuline koostöö puudub.</p> <p>Kui võimaldame kaitsetööstusvaldkonnas tegutseda kolmandate riikide esindajatel, on vaja teha senisest rohkem taustakontrolle ja kasvab sellega seotud töökoormus. Kolmandatest riikidest andmete saamine on paratamatult keerulisem, kui EL ja NATO liikmesriikidest. Andmeid ei ole võimalik kontrollida registrist, vaid see eeldab arvukate üksikpäringute</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja täiendatud.</p>

<p>tegemist. Sageli on andmete saamine võimatu. Seetõttu ei saa nõustuda eelnõu seletuskirjast nähtuvaga, et Politsei- ja Piirivalveameti ning Kaitsepolitseiameti töömaht taustakontrollide teostamisel kavandatava eelnõu kohaselt väheneb.</p> <p>Selleks, et edendada Eesti kaitsetööstuse koostööd näiteks eelnõu seletuskirjas nimetatud Iisraeli, Austraalia, Uus-Meremaa, Jaapani, Lõuna-Korea, Singapuri ja Ukrainaga, tuleks selliste kolmandate riikide ettevõtjate aktsepteerimiseks välja töötada erikord. Üksnes sanktsioonialuste riikide välistamist Siseministeerium ei toeta.</p> <p>Lähtuvalt eelnõu kooskõlastamisel toimunud Siseministeeriumi ja Kaitseministeeriumi esindajate vaheliste arutelude tulemusest, toetab Siseministeerium ettepanekut, mille kohaselt võib ettevõtjas olulise osaluse omandada, seda omada ja suurendada ning ettevõtja üle kontrolli saavutada, seda omada ja suurendada igaüks, kelle suhtes ei ole tuvastatud RelvS-i § 40 lõike 1 punktides 5–8 ja lõikes 1¹ sätestatud asjaolusid ning kes vastab vähemalt ühele järgmistest tingimustest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ta on Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik; 2) ta on NATO liikmesriigi kodanik; 3) ta on OECD liikmesriigi kodanik; 4) ta on sellise riigi kodanik, kellega Eesti Vabariik on sõlminud salastatud teabe vastastikuse kaitse lepingu; 5) ta on muu riigi kodanik, kellele riigikaitse valdkonna eest vastutav minister on andnud siseturvalisuse valdkonna eest vastutava ministri kooskõlastusel nõusoleku erandi tegemiseks. <p>Eelnevalt toodud erisuse kaalumiseks esitab põhjendatud taotluse kaitseminister siseministrile, mille alusel hindab siseminister erisuse tegemise võimalust. Toome siiski esile, et selline kooskõlastamine võib ka olla ametkondlik ning ei pea eeldama ministri volitust ehk kooskõlastamine võib ka toimuda vastutavate ministeeriumite vahel. Rõhutame, et iga taotluse puhul tuleb kodakondsusest ja konkreetsest</p>	
---	--

	isikust tulenevat erisuse tegemise vajadust põhjalikult hinnata sõltumata sellest, kas tegemist on nn agressorriigiga või mitte.	
2.	<p>Eelnõu § 1 punkti 8 kohaselt täiendatakse RelvS-i § 83³³ lõike 1 punkti 4 pärast sõna „millele“ sõnadega „valmistamise käigus“.</p> <p>RelvS-is ei ole sätestatud, millest koosneb sõjarelv. RelvS § 3 lõike 3 kohaselt on sõjarelv sõjalisel otstarbel kasutatav või sõjalisel otstarbel kasutamiseks konstrueeritud, valmistatud, määratud või kohandatud relv või relvasüsteem. Määratlemata on aga sõjarelva osad, olulised osad ja oluliste osadega võrdsed relvale või relvasüsteemile kinnitavad lisaseadmeid. RelvS § 83³ lõige 1 ütleb, et sõjarelvi liigitatakse järgmiselt: „1) käsituli relvad; 2) raketisüsteemid; 3) raskerelvad; 4) muud relvad, mis ei ole tulirelvad.“ Selleks, et oleks võimalik kontrollida sõjarelva tootmist oleks vajalik määratleda ka sõjarelva osad, olulised osad ja lisaseadmed. Näiteks Milrem AS toodab mehitamata sõidukeid ja paigaldab sellele relvasüsteemi sihtimiseseadmed või selle osad. Relva ennast ei paigalda. RelvS-i § 21 lõike 2 kohaselt laieneb tulirelva olulise osa käitlemisele sama kord, mis RelvS-iga on kehtestatud seda liiki relva käitlemisele, kui seadus otseselt ei sätesta teisiti. RelvS-i peatükis 11¹ sellist nõuet sätestatud ei ole.</p> <p>Sõjarelv on tsiviilkaibes piiratud käibega tulirelvast suurem ohuallikas ja selle käitlemine peaks olema rangemalt reguleeritud. Nii näiteks kehtestab strateegilise kauba seadus strateegilise kauba kontrolli süsteemi, reguleerides strateegilise kauba vedu, strateegilise kaubaga seotud teenuse osutamist, strateegilise kauba sisseveo ja lõppkasutuse järelevalvet, strateegilise kauba käitlemist, sealhulgas demilitariseerimist, vastutust ning riikliku järelevalve tegemist nimetatud valdkondades.</p> <p>Strateegilise kauba seaduse § 2 lõike 1 kohaselt loetakse strateegiliseks kaubaks sõjaline kaup, kaitseotstarbeline toode, inimõiguste rikkumiseks kasutatav kaup ja kahesuguse kasutusega kaup. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt on sõjaline kaup relv, aine, materjal, vahend, seade, süsteem, nende osad, nendega seotud varustus ja spetsiaalsed komponendid, tarkvara ja tehnoloogia, mis on projekteeritud, valmistatud, määratud või</p>	<p>Osaliselt arvestatud.</p> <p>Kaasame nimetatud määruse koostamisse SIM-i. Oleme nõus, et RelvS-is puudub sõjarelva definitsioon, osade ja oluliste osade loetelu. Rakendusakt on väljatöötamisel.</p>

	<p>kohandatud sõjalisel otstarbel kasutamiseks, mida kasutatakse sõjalisel otstarbel või mis on loetletud sõjaliste kaupade nimekirjas.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt tuleks sõjarelvade oluliseks osaks pidada vähemalt neid osi, mida loetakse piiratud käibega tulirelvade osadeks – osa või varuosad, mis on spetsiaalselt sõjarelvade jaoks konstrueeritud ja vajalik sõjarelvade kasutamiseks. Seda enam, et RelvS-is ei reguleerita sõjarelvade osa käitlemist, küll aga sõjarelvade olulise osa käitlemist.</p> <p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku:</p> <p>1) muuta eelnõu § 1 punktis 1 nimetatud RelvS-i § 83³ lõiget 3 ja sõnastada see järgmiselt: „(3) Sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoonade liigitamiseks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud sõjarelvade liikide, laskemoona või lahingumoonade hulka, nende osade ja oluliste osade loetlemiseks kehtestab riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoonade täpsustava loetelu.“</p> <p>2) täiendada RelvS-i § 83³ uue lõikega, milles sätestatakse nõuded sõjarelvade osade, oluliste osade ja lisaseadmete käitlemisele sarnaselt RelvS-i § 2¹ sätestatule;</p> <p>3) täiendada RelvS-i § 88³³ lõike 1 punkti 4 ja sõnastada see järgmiselt: „4) sõiduki, veesõiduki, õhusõiduki või muu toote valmistamine, millele paigaldatakse sõjarelv, selle oluline osa või lisaseade, mis on konstrueeritud ja vajalik sõjarelvade kasutamiseks“.</p>	
3.	<p>Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse RelvS § 83²⁴ lõikega 5¹ järgmises sõnastuses: „(5¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud tervisekontrolli ei pea läbima isik, kellel on kehtiv relvaluba.“</p> <p>Siseministeeriumi hinnangul saaks täiendavast tervisekontrollist vabastada vaid need isikud, kes on läbinud RelvS § 35¹ nõuetele vastava tervisekontrolli. Sellisteks isikuteks käesoleval hetkel on RelvS alusel relvaluba omavad isikud ja Kaitseliidu relvakandmisluba omavad isikud.</p>	Arvestatud.

	<p>Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 punktis 4 nimetatud 83²⁴ lõiget 5¹ ja sõnastada järgmiselt:</p> <p>„(5¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud tervisekontrolli ei pea läbima isik, kellel on käesoleva seaduse alusel väljastatud kehtiv relvaluba või Kaitseliidu seaduse aluselt väljastatud kehtiv relvakandmisluba.“.</p>	
--	---	--